

Trafik, riskfyllt arbete och läkemedel

Inledning

Trafik och riskfyllt arbete ställer stora krav på uppfattningsförmåga, intellekt och motoriska funktioner. Med trafikfarliga läkemedel menas sådana medel som påverkar uppmärksamhet och omdöme, reaktions-, koncentrations- samt koordinationsförmåga. Äldre personer är särskilt känsliga för läkemedel. Detta gäller också biverkningarna av läkemedel, som ofta blir tydligare hos personer som kommit upp i 70–80-årsåldern.

Varningstriangeln – trafikfarliga läkemedel

Sedan 2005 har varningstriangeln i FASS och på läkemedelsförpackningen tagits bort. I bipacksedeln samt i FASS-texten finns ett avsnitt som betonar att det, liksom tidigare, vid bilkörning alltid är viktigt att själv bedöma sin körförmåga, oavsett vilket läkemedel man använder.

Apoteken har också ansvar för att informera om riskerna.

Exempel på läkemedelsgrupper som kan påverka reaktionsförmåga och kognition

- Narkotikaklassade läkemedel (t ex smärtstillande, lugnande och sömngivande medel samt hostmedicin).
- Äldre antihistaminer (Atarax, Lergigan, Nozinan, Propavan, Tavegyl och Theralen).
- Antiepileptika.
- Vissa diabetesmedel.
- Cytostatika för infusion som innehåller alkohol.

Vid nyinsättning av tricykliska antidepressiva medel kan patienten få kognitiv påverkan under de första 2–4 veckorna.

Läkarens ansvar

Läkaren har en ovillkorlig informationsskyldighet om läkemedels potentiella inverkan på trafiksäkerhet eller lämplighet att utföra precisions- eller riskfyllt arbete.

Detta är reglerat i Läkemedelsverkets författningssamling LVFS 2009:13, 2 kap 15 §;

”Vid förskrivning och utlämnande av läkemedel som kan påverka reaktionsförmågan och därmed förmågan att uppträda som trafikant eller utföra riskfyllt eller precisionskrävande arbete ska förskrivaren särskilt upplysa patienten om detta”

Observera att skrivningen ”trafikant” innebär att informationsplikten inte bara gäller förare av körkortspliktiga fordon utan även mopedister, cyklister, gångtrafikanter samt förare av arbetsmaskiner och dylikt.

Andra faktorer att beakta i läkarens bedömning av trafiksäkerheten är patientens grundsjukdom, alkohol, stress, dålig sömn etc. Äldre personer med polyfarmaci och multijuklighet kan vara olämpliga att framföra fordon, särskilt vid samtidig kognitiv dysfunktion. Kognitiv bedömning bör genomföras och svårigheter med uppmärksamhet, nedsatt exekutiv funktion, nedsatt visuospatial funktion och ett sänkt psykomotoriskt tempo innebär hinder för att vara lämplig att framföra fordon.

Om läkaren har bedömt att patienten inte kan framföra fordon säkert ska patienten informeras muntligen och skriftligen om detta. Informationen ska journalföras. Om patienten inte efterlever överenskommelsen att inte framföra fordon ska detta anmälas till Transportstyrelsen. Blankett för läkares anmälan till Transportstyrelsen finns på www.transportstyrelsen.se sök *TSTRK1009* på webbplatsen.

Patientens ansvar

Patienten ansvarar själv för att uppmärksamma hur läkemedlet inverkar på vakenhet och reaktionsförmåga. Risken är störst i början av en ny behandling eller vid dosökningar.

Patienten kan enligt trafikbrottslagen dömas för rattfylleri eller grovt rattfylleri även om ett läkemedel har intagits och inte alkohol.

Detta gäller om:

- Narkotikaklassade läkemedel intagits utan läkares ordination.
- Narkotikaklassade läkemedel intagits enligt läkares ordination, men patienten är påverkad och kör trafikfarligt.
- Ett läkemedel som inte är narkotikaklassat har intagits, men patienten är påverkad och kör trafikfarligt.

Mer information om trafik, riskfyllt arbete och läkemedel

- FASS – Se rubriken ”Trafik” i FASS under respektive preparatnamn.
- Läkemedelsboken – [www.lakemedelsboken.se/Läkemedelsanvändning/Trafik, Riskfyllt arbete och läkemedel](http://www.lakemedelsboken.se/Lakemedelsanvandning/Trafik,Riskfyllt%20arbete%20och%20lakemedel)
- Transportstyrelsen – [www.transportstyrelsen.se/Vägtrafik/Publikationer/Äldre och bilkörning – information och vägledning för närstående](http://www.transportstyrelsen.se/Vagtrafik/Publikationer/Äldre%20och%20bilkörning%20-%20information%20och%20vägledning%20för%20närstående)
- Transportstyrelsen – [www.transportstyrelsen.se/Vägtrafik/Körkort/Har körkort/Villkor och medicinska krav/Trafikfarliga läkemedel](http://www.transportstyrelsen.se/Vagtrafik/Korkort/Har%20korkort/Villkor%20och%20medicinska%20krav/Trafikfarliga%20lakemedel)